

INHOUD

Inleiding	9
Varen in theorie en praktijk	15
Het gebruik van dit boek	23
Aanleggen & overnachten	26
Vaarroute 1: De Jordaan	31
Vaarroute 2: De grachtengordel	39
Vaarroute 3: Door het oudste deel van Amsterdam	47
Vaarroute 4: Langs de Plantage en de Oostelijke Eilanden	57
Vaarroute 5: Door Amsterdam-Zuid	67
Vaarroute 6: Over de Zaan	75
Vaarroute 7: Langs oude Zuiderzeestadjes	85
Vaarroute 8: Naar Haarlem	95
Vaarroute 9: Naar Vinkeveen en de Vecht	105
Vaarroute 10: Naar Muiden en Naarden	115
Register	124

OVERZICHT

	Route	DVH	Lengte
■ 1	De Jordaan	2,13 m	14 m
■ 2	De grachtengordel	1,80 m (2,10 m)*	14 m
■ 3	Door het oudste deel van Amsterdam	1,98 m	14 m
■ 4	Langs de Plantage en de Oostelijke Eilanden	2,20 m	14 m
■ 5	Door Amsterdam-Zuid	2,00 m	20 m
■ 6	Over de Zaan	1,90 (6,85) m*	64 m
■ 7	Langs oude Zuiderzeestadjes	2,90 m	36 m
■ 8	Naar Haarlem	3,60 (5,30) m*	50 m
■ 9	Naar Vinkeveen en de Vecht	3,00 (2,07) m*	22 m
■ 10	Naar Muiden en Naarden	1,10 (2,50) m*	22 m

* Maten van alternatieve of ingekorte routes

** Sluizen die tijdens een vaartocht bediend moeten worden, openstaande sluisen niet meegeteld

Breedte	Diepte	Lengte route	Aantal vaaruren	Aantal sluizen**
3,75 m	1,40 m	7,5 km	1,5	
3,75 m	1,40 m	9,5 km	1,5-2	
3,75 m	1,40 m	9 km	1,5-2	
4,00 m	1,80 m	14,5 km	2,5-3	
4,25 m	1,80 m	12 km	2	
3,90 (10,00) m*	0,80 (2,10) m*	60 km	8	3
6,00 m	1,00 m	57 (46, 43,5) km*	8 (6,5, 6)*	6
5,85 (7,50) m*	2,00 m	60 km	8	2
3,40 m	1,20 (1,00) m*	62 (42) km*	7,5 (5)*	2
4,30 (4,90) m*	1,00 (1,30) m*	54 (39) km*	8 (6,5)*	4

INLEIDING

Amsterdam is een stad met veel water binnen zijn grenzen. Heel veel water. Een kwart van de stad bestaat eruit, in de vorm van grachten, vaarten en havens. Alleen al aan de maar liefst 165 grachten heeft Amsterdam vaarwegen met een totale lengte van ongeveer 100 km. Daarbij komen nog belangrijke doorgaande rivieren en vaarten, zoals de

Amstel, het IJ, de Kostverlorenvaart en het Noord-Hollands Kanaal. En aan de randen van de stad liggen nog de weidse meren Nieuwe Meer en Sloterplas.

Sommige stadsgrachten zijn gedempt, maar verreweg de meeste zijn nog steeds open en, voor niet al te hoge boten, prima bevaarbaar. Sterker nog, ze vormen een van de meest bezochte toeristische attracties van Nederland. Jaarlijks maken meer dan drie miljoen vakantiegangers en dagjesmensen een rondvaart door

Amsterdam; dat zijn maar net iets minder bezoekers dan aan de Efteling. Al met al vormen de stadswateren een enorm uitgebreid en dicht vertakt netwerk van vaarwegen, waardoor er bijzonder veel afwisselende vaartochten te maken zijn. Het zal dan ook niemand verbazen dat bijna iedereen in of net buiten de stad wel ergens een bootje heeft liggen, of iemand kent die er eentje heeft. Want wat heb je aan dat water, als je er niet lekker op kunt varen als de zon schijnt? De vele vaarmogelijkheden zijn ook de reden waarom vele bootbezitters van (ver) buiten Amsterdam graag een bezoek brengen aan de stad – ofwel om in een jachthaven te verblijven, ofwel om leuke dagtochtjes te maken. Langs de kades en oevers van Amsterdam is zoveel te zien en te doen dat iedereen aan zijn trekken komt tijdens een vaartocht door de stad, ongeacht of je interesse ligt bij architectuur, historie, schilderkunst, industrieel erfgoed, scheepvaart, mensen kijken, of terrassen en cafés. Opvallend veel monumenten, musea en ande-

Een rondvaart? 't Liefst met eigen boot.

Genoeg te zien onderweg.

re bezienswaardigheden liggen direct aan of heel dicht bij het water. Voor iedereen die geen boot heeft, zijn er volop mogelijkheden om een boot te huren. Op veel plaatsen in de stad liggen huurbootjes, van gewone verhuur per dag of dagdeel tot allerlei bootdeelsystemen.

Buiten de stad

Op mooie zomerse dagen of tijdens sommige evenementen is het wel eens té druk op de wateren van de binnenstad. Op zulke momenten bestaat er een uitstekende mogelijkheid om de stad te ontvluchten: Amsterdam wordt omringd door allerlei vaargebieden, die zich bij uitstek lenen voor een lekker lange vaardag. Ten noordwesten van de stad vaar je op de Zaan langs groengeschilderde, houten huisjes en indrukwekkende windmolens. Ten noordoosten ligt Waterland, een mooi weidegebied met tal van slootjes en plassen, en een paar bijzondere Zuiderzeestadjes en -dorpen. Denk hierbij aan Monnickendam, Edam, Volendam en Marken: allemaal prima met een dagtocht te bereiken. Ten westen van Amsterdam ligt Haarlem, bereikbaar door een vaartocht over Noordzeekanaal, Spaarne en Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Ook ten zuiden en zuidoosten heb je schitterende vaarmogelijkheden over de Amstel, de Vinkeveense Plassen en de Vecht, of over de eeuwenoude trekvaarten naar Weesp, Muiden en Naarden. Voor wie dit te ver varen vindt voor een dag, zijn er prima aanleg- en overnachtingsmogelijkheden onderweg.

Rond Amsterdam liggen mooie riviertjes in het groen, zoals de Winkel.

De Waag was ooit een stadspoort aan de rand van de stad.

Ontstaan en bestaan dankzij water

Met al dit water in en om Amsterdam zal het niemand verbazen dat de stad ontstaan is aan het water, en er altijd van leefde: vroege bewoners van het gebied Aemestelle verdienden de kost met landbouw en visserij en legden rond 1250 een dam op de plek waar 'hun' rivier in het IJ uitmondde. De dam moest het water van het grillige IJ beheersen en het leefgebied, bestaand uit steeds lager zakkende veengronden, beschermen. Al snel heette hun nederzetting Amestelledamme.

Deze vroege Amsterdammers leefden voor een groot deel van het water. De visserij bleef, maar een andere vorm van scheepvaart kwam erbij: handel. Dankzij de ligging aan het IJ, en daarmee de Zuiderzee, werd handel over zee steeds belangrijker. Aan de buitenkant van de Dam, het huidige Damrak, ontstond een zeehaven, en aan de binnenkant, het huidige Rokin, een binnenhaven. Zo bleven de zeeschepen aan de rand van de stad liggen en werden alle goederen via kleinere schepen van en naar de pakhuizen in de stad vervoerd.

Al snel was er sprake van een zich snel ontwikkelende stad, die steeds welvarender werd en daarmee mensen vanuit alle windstreken aantrok. Voortdurend moest de stad zich verder uitbreiden. De stadsuitbreidingen werden steeds bepaald door de behoefte aan waterwegen en havens, dus bij iedere uitbreiding kwam er behalve bouwgrond ook water bij. Eerst werden de vestinggrachten van de burgwallen gebruikt, later werd de grachtengordel gegraven. In het IJ legde men eilanden aan, om op te wonen en te werken: er werden schepen gebouwd en goederen opgeslagen in de vele pakhuizen. Deze geschiedenis maakte de stad tot wat hij is: een mooie en bijzondere stad, vooral vanaf het water.

Indeling

Een mooi rijtje gevels aan de Zandhoek, in een hoek van het Westerdok.

In dit boek staan tien vaarroutes. Van die tien routes lopen er vijf door alle delen van de stad en vijf door de mooiste vaargebieden buiten de stad, gerangschikt van west naar oost en van noord naar zuid. Alle vaarroutes eindigen bij het vertrekpunt, waardoor je altijd een 'rondje' vaart. Iedere vaartocht wordt uitgebreid beschreven, met een kaartje ter oriëntatie en een handig overzicht van de belangrijkste gegevens. Ook zijn de interessantste en leukste dingen die je onderweg kunt zien, doen of beleven bij elkaar gebracht onder het kopje 'Zien & doen'. Daarnaast vind je een duidelijke en uitgebreide routebeschrijving, vaak met extra wetenswaardigheden over dat wat je al varend tegenkomt, gecombineerd met handige tips en aanwijzingen voor een veilige vaart.

Natuurlijk is het handig om te weten waar je voor korte, of juist voor langere tijd kunt aanleggen. Omdat de eerste vijf routes door de stad lopen, volgt na de inleiding een uitgebreid overzicht van de aanlegmogelijkheden van Amsterdam. Deze aanlegmogelijkheden staan ook in de overzichtskaart voor in het boek. Bij de vijf vaarroutes buiten de stad staat aan het einde van iedere routebeschrijving een overzicht van de handigst gelegen jachthavens en aanlegplaatsen voor een tussenstop of een overnachting. Tot slot zijn B&B-adressen nabij de jachthavens en aanlegplaatsen aangegeven, speciaal voor diegenen die aan boord van hun sloep geen slaapaccommodatie hebben, of liever op de wal slapen.

Dag- en weekendtochten

De tien vaarroutes in dit boek hebben verschillende lengtes. De routes door de stad variëren van 7,3 km (**route 1**) tot 14,5 km (**route 4**). De routes buiten de stad zijn aanmerkelijk langer. Hier is de kortste 54 km (**route 10**) en de langste route 62 km (**route 9**). Qua lengte zitten deze routes tussen dagtochten en weekendroutes in: met zeven of acht vaaruren kun je er een behoorlijk lange dagtocht van maken, waarin je wel flink moet doorvaren. Misschien is het dan prettiger om ervoor te kiezen lekker rustig aan te doen en er een ontspannen weekendtocht van maken, door ergens halverwege een nachtje te blijven liggen. Overigens is bij de langere routes per route aangegeven hoe hij eventueel ingekort kan worden.

Edam is goed te bereiken vanuit Amsterdam en heel geschikt als overnachtingsplek.

De vaarroutes zijn niet alleen geschikt voor booteigenaren die hun boot in of in de buurt van Amsterdam hebben liggen, maar ook voor eigenaren van een trailerbare sloep: bij alle routes is wel een trailerhelling in de buurt (zie verderop in deze inleiding). Behalve met je eigen boot of de bijboot is het ook goed mogelijk om door de grachten te varen met een huurbootje. Kijk op www.sloepvrienden.nl voor een overzicht. Een leuk initiatief is www.sloepdelen.nl, waar je als lid voor relatief weinig geld met een bootje eropuit kan.

